

Znaki trwałości romantycznego myślenia dziś. Dialog z tradycją

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Witold Gombrowicz, *Trans-Atlantyk*, Kraków 1996.
- Źródło: Jacek Kaczmarski, *Mury*, 1980.
- Źródło: Jacek Łyszczyna, *Historia, natura, egzystencja. W poszukiwaniu romantycznego uniwersum*, Katowice 2011.
- Źródło: Zofia Stefanowska, *Słowacki jako nowoczesny inteligent*, [w:] *Juliusz Słowacki – poeta europejski*, red. M. Cieśla-Korytowska, W. Szturc, A. Ziółowicz, s. 12–14.
- Źródło: Jacek Łyszczyna, *Romantycy – nasi współcześni (fragmenty)*, [w:] tegoż, *Historia, natura, egzystencja. W poszukiwaniu romantycznego uniwersum*, Katowice 2011, s. 21–22.
- Źródło: *Kocham Julka (fragmenty)*. Z Aliną Kowalczykową rozmawia Justyna Sobolewska, [w:] *Polityka*, t. 36, 2009.

Znaki trwałości romantycznego myślenia dziś. Dialog z tradycją

Caspar David Friedrich , *Ruiny w Eldenie*, 1824

Źródło: domena publiczna.

Dzieła Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego, podobnie jak utwory Adama Mickiewicza, kształtowały świadomość Polaków przez cały wiek XIX i XX. O sile ich oddziaływania świadczy chociażby nasz język. Sformułowania zaczerpnięte z utworów romantycznych, takie jak: „czerep rubaszny”, „niech żywi nie tracą nadziei”, „oświaty kaganiec”, „mówię, bom smutny i sam pełen winy”, „kamienie przez Boga rzucone na szaniec” – to tylko niektóre z często przywoływanych cytatów, pojawiających się nawet w potocznych rozmowach. Nawiązania, także polemiczne, do romantyzmu w literaturze XX i XXI wieku są znakami trwałości romantycznego sposobu myślenia.

Twoje cele

- Wyjaśnisz, na czym polega postawa wobec świata utrwalona w literaturze i kulturze romantyzmu.
- Wskażesz związki między światopoglądem romantycznym a współczesnością. Porównasz cechy narodowe Polaków na podstawie *Pana*

Tadeusza i Trans-Atlantyku.

- Nazwiesz mity narodowe i stereotypy.
- Scharakteryzujesz relacje łączące bohatera indywidualnego i zbiorowość w wierszu *Mury* Jacka Kaczmareckiego.

Przeczytaj

Epoka romantyzmu

Romantyzm jest epoką w dziejach literatury i kultury, której nazwa wywodzi się od przymiotnika *romanticus* – niezwykły. Wcześniej terminem *romantyczny* określano malownicze krajobrazy i budowle, a także utwory nawiązujące do średniowiecznych romansów rycerskich. W okresie tym zerwano z racjonalistycznym sposobem myślenia. Twórcy epoki wykreowali nowy zestaw tematów i motywów, do którego odwołania można znaleźć również we współczesności.

” Jacek Lyszczyński

Romantycy – nasi współcześni (fragmenty)

Niewątpliwie czynnikiem sprzyjającym żywej [repcji](#) literatury romantycznej wydaje się pewne podobieństwo epoki, w której ona wyrastała, i czasów dzisiejszych. Rzecz w tym, iż romantyzm narodził

się jako odpowiedź na wyzwanie niesione przez historię, która gwałtownie wtargnęła w życie społeczeństwa Europy schyłku XVIII i początków XIX wieku. Począwszy od rewolucji francuskiej, poprzez epokę napoleońską, aż po czasy ogarniających cały kontynent w okresie Wiosny Ludów ruchów wolnościowych i narodowowyzwoleńczych, człowiek ówczesny stawał wobec świata nie tylko zmieniającego się w niespotykanym przedtem tempie, ale i nieprzewidywalnego w dalszym biegu jego przemian. Nietrudno dostrzec analogię do naszych czasów, na których niezatarte piętno odbiły najpierw dwa przeciwstawne nurty totalitaryzmu, aby wreszcie obłądnym eksperymentom prowadzonym na człowieku i społeczeństwie kres położyła w 1989 r. Jesień Ludów w Europie Środkowej i Wschodniej.

Ale analogia ta ma przecież także swoje głębsze, filozoficzne podstawy. Romantyzm wyrastał z konfrontacji człowieka ze światem, który wbrew optymistycznym, lecz złudnym nadziejom epoki oświecenia okazywał się wyzbyty racjonalnych podstaw, nie dawał się sprowadzić do szeregu formuł mających wyjaśnić całą jego istotę. Światopogląd romantyzmu stanowił wyrazistą manifestację przekonania, iż – w odróżnieniu od oświeceniowych ambicji poznania raz na zawsze niepodważalnych prawd, które złożyć się miały na monumentalny gmach ludzkiej wiedzy, pełnej i skończonej – nasza wiedza będzie zawsze tylko fragmentaryczna i niepełna, a sam proces poznawania nigdy się nie skończy. Z przekonania tego wynikała konieczność przyjęcia postawy otwartej wobec świata, nieskrępowanej dogmatycznym myśleniem, zamykającym się w kręgu uznanych naukowych prawd i gotowych recept.

Źródło: Jacek Lyszczyzna, *Romantycy – nasi współcześni (fragmenty)*, [w:] tegoż, *Historia, natura, egzystencja. W poszukiwaniu romantycznego uniwersum*, Katowice 2011, s. 21–22.

Thomas Jones, *Bard*, 1774

Źródło: domena publiczna.

Anne-Louis Girodet de Roussy-Trioson, *Apoteoza francuskich bohaterów ginących podczas walki za ojczyznę*, ok. 1801

Źródło: domena publiczna.

Gustaf Wappers, *Grand Place w Brukseli w 1830 roku*, 1835

Źródło: domena publiczna.

Eugène Delacroix, *Zderzenie jeźdźców mauretańskich*, 1843–1844

Źródło: domena publiczna.

Louis Janmot, *W górach* – obraz z cyklu *Poemat duszy*, 1854

Źródło: domena publiczna.

Polecenia

Autor przywołuje Wielką Rewolucję Francuską i Wiosnę Ludów jako wydarzenie historyczne. Odszukaj w dostępnych ci źródłach informacje o tych wydarzeniach i przedstaw je w interesującej formie. Wyjaśnij, jaki jest, według ciebie, cel tego przywołania.

1

2

Podaj przykłady wydarzeń historycznych z wcześniejszych epok, które stały się przyczyną zmian mentalności ludzi oraz przemian kulturowych. Wyjaśnij, na czym one polegały.

Wskaż, które z wydarzeń historycznych XX i XXI wieku uznajesz za ważne dla zmian świadomości ludzi współczesnych. Uzasadnij swoją opinię.

3

4

Autor pisze, że „Romantyzm wyrastał z konfrontacji człowieka ze światem”. Przypomnij utwory literackie i dzieła malarskie, które dotyczyły tej konfrontacji. Na czym ona polegała?

5

Przywołaj utwory literatury romantycznej, które można uznać za manifesty romantycznego światopoglądu. Czym on się charakteryzuje?

6

Na czym współcześnie może polegać „postawa otwarta wobec świata”, o której pisze autor eseju? Zgromadź przykłady uzasadniające twoje zdanie.

Dialog z romantyzmem

Dialog z epoką romantyzmu podejmuje między innymi Witold Gombrowicz w powieści *Trans-Atlantyk*. Jej bohaterem i narratorem jest młody człowiek, który nazywa się jak autor, czyli Witold Gombrowicz. Przypłynął statkiem „Chrobry” do Buenos Aires pod

koniec sierpnia 1939 roku, kiedy gazety informowały o wojnie grożącej Polsce. W związku z tym kapitan decyduje, że statek natychmiast ruszy w drogę powrotną do Europy. Gombrowicz postanawia jednak pozostać w Argentynie. Ponieważ nie ma pieniędzy i nie wie, jak sobie radzić w obcym kraju, zwraca się o pomoc do przebywających tam Polaków. Udaje się między innymi do niejakiego pana Cieciszowskiego, którego zna jeszcze z Polski.

Polecenia

1
Odwołaj się do Pana Tadeusza Adama Mickiewicza. Wskaż w tekście fragmenty, w których ukazano cechy narodowe Polaków. Porównaj je z wizją zaprezentowaną przez obu rozmówców z Trans-Atlantyku.

2

Wyjaśnij, jakie narodowe mity i stereotypy odnajdujesz w dziełach Mickiewicza i Gombrowicza. Jak obydwaj je traktują?

” Witold Gombrowicz

Trans-Atlantyk

Ujrzawszy mnie zawołał: – Kogo widzę! I ściska, siadać prosi, stołków przystawia, a w czym by pożyteczny mógł być, zapytuje. Prawdziwej,

a ciężkiej Błuźnierczej przyczyny zostania mego jemu wyjawić nie mogłem, bo, Rodakiem będąc, mógł mnie wydać. Powiadam więc tylko, że siak, owak, widząc, że od kraju odcięty jestem, z wielkim Bólem, żalem moim tu zostać postanowiłem, zamiast do Anglii lub do Szkocji na tułaczkę płynąć. Z równą mnie odpowiedział ostrożnością, że już to pewnie w tej potrzebie Matki naszej serce pocziwe Syna każdego do niej, do niej ptakiem się wrywa, ale, powiada, trudna Rada, rozumiem Boleść twoją, ale przecie przez ocean nie przeskoczysz, więc tyż postanowienie twoje pochwalam albo nie pochwalam, i dobrześ zrobił, żeś się tu został, choć może niedobrze. Tak mówi, a palcami młynka kręci. Widząc tedy, że on tak temi palcami kręci, kręci, pomyślałem „co ty tak kręcisz, to może i ja ci pokręcę” i tyż jemu młynka zakręciłem, a zarazem mówię:

– Tak pan mniemasz?

– Nie jestem ja na tyle szalonym, żebym w Dzisiejszych Czasach co mniemał albo i nie mniemał. Ale gdyś tu się został, to idźże zaraz do Poselstwa, albo nie idź, i tam się zamelduj, albo nie zamelduj, bo jeśli się zameldujesz lub nie zameldujesz, na znaczną przykrość możesz być narażonym, lub nie narażonym.

– Tak sądzisz pan?

– Sądzę, albo i nie sądzę. Róbże co sam uważasz (tu palcami kręci), albo nie uważasz (i palcami kręci), bo już głowa twoja w tym (znów palcami kręci), żeby cię co Złego nie spotkało, albo i spotkało (i znów kręci).

Dopieroż ja jemu zakręciłem i mówię: – Taka rada twoja? Kręci, kręci, aż tu do mnie przyskakuje: – Nieszczęsny człowieku, a toż ty lepiej Zgiń, Przepadnij i cicho sza, a do nich nie chodź, bo jak się do ciebie przyczepią, to się nie odczepią! Słuchaj rady mojej, lepiej ty z obcemi, z cudzoziemcami się trzymaj, w cudzoziemcach zgiń, rozplyń się, a niechże ciebie Bóg broni od Poselstwa, a tyż od Rodaków, bo Żli,

Niedobrzy, skaranie boże, tylko ciebie gryźć będą i tak cię zagryzą! Dopieroż powiadam: – Tak uważasz? Na to wykrzyknął: – A niechże cię ręka Boska broni, żebyś ty Poselstwa albo Rodaków tutaj będących unikał, bo jak ich unikać będziesz, to gryźć ciebie będą, a tak cię zagryzą! Palcami kręci, kręci, ja też kręcę, a już od tego kręcenia mnie się w głowie zakręciło, ale przecie coś począć trzeba, bo pusta sakiewka, więc w te słowa ozwałem się: – Nie wiem czybym jakiego zajęcia nie dostał, żeby to przynajmniej pierwsze miesiące przetrzymać... Gdzie by tu co znaleźć? W ramiona mnie złapał: – Nie bój się, zaraz co uradzimy, już ja ciebie z Rodakami poznam, to ci dopomogą lub nie dopomogą! Tu zasobnych naszych kupców, przemysłowców, finansistów nie brak, a już ciebie jako wkręcę, wkręcę... lub nie wkręcę... I palcami kręci.

Źródło: Witold Gombrowicz, *Trans-Atlantyk*, Kraków 1996.

Słownik

dramat romantyczny

dramat powstały w okresie romantyzmu, charakteryzujący się swobodną konstrukcją akcji, łączeniem pierwiastków fantastycznych z historycznymi oraz komicznych z tragicznymi

recepcja

(łac. *receptio* – odbiór) przyjmowanie lub przyswajanie kogoś lub czegoś, na przykład utworu literackiego lub twórczości danego pisarza w kolejnych epokach

stereotyp

(gr. *stereo* – stężały, twardy; *typos* – wzorzec, odcisk) utrwalony w powszechnej świadomości pogląd na jakiś temat; wyobrażenie o człowieku, grupie społecznej lub narodzie oparte na niepełnych lub nieprawdziwych faktach

Film

Polecenie 1

Obejrzyj film i wyjaśnij, dlaczego według prof. Michała Kuziaka stosunek do romantyzmu można uznać współcześnie za jeden ze znaków podziału polskiego społeczeństwa.

Polecenie 2

Podaj, czym charakteryzują się dwa typy patriotyzmu opisane przez Adama Mickiewicza w artykule *O ludziach rozsądnych i ludziach szalonych*.

Ludzie rozsądni

Ludzie szaleni

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1KCHFktbi4O7>

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Czy akceptujemy dziś romantyzm?*

Ćwiczenie 1

Dokończ zdanie. Zaznacz poprawną odpowiedź.

Formułę polskiego patriotyzmu w romantyzmie zdefiniował...

☐ Aleksander Fredro.

☐ Zygmunt Krasiński.

☐ Cyprian Norwid.

☐ Juliusz Słowacki.

☐ Adam Mickiewicz.

Ćwiczenie 2

Zaznacz utwory Adama Mickiewicza, w których pojawia się model patriotyzmu.

☐ *Dziady* cz. III

☐ *Liryki lozańskie*

☐ *Dziady* cz. IV

☐ *Pan Tadeusz*

☐ *Konrad Wallenrod*

☐ *Dziady* cz. II

Ćwiczenie 3

Wyjaśnij, czym różni się patriotyzm w *Konradzie Wallenrodzie* od patriotyzmu w *Panu Tadeuszu* Adama Mickiewicza.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Tekst do ćwiczeń

” Jacek Kaczmarski

Mury

On natchniony i młody był, ich nie policzyłby nikt;
On im dodawał pieśnią sił, śpiewał że blisko już świt.
Świec tysiące palili mu, znad głów podnosił się dym,
Śpiewał, że czas by runął mur...

Oni śpiewali wraz z nim:

Wyrwij murom zęby krat!
Zerwij kajdany, połam bat!
A mury runą, runą, runą
I pogrzebią stary świat!

Wkrótce na pamięć znali pieśń i sama melodia bez słów
Niosła ze sobą starą treść, dreszcze na wskroś serc i głów.
Śpiewali więc, klaskali w rytm, jak wystrzał poklask ich brzmiał,
I ciążył łańcuch, zwlekał świt... On wciąż śpiewał i grał:

Wyrwij murom zęby krat!
Zerwij kajdany, połam bat!
A mury runą, runą, runą
I pogrzebią stary świat!

Aż zobaczyli ilu ich, poczuli siłę i czas,
I z pieśnią, że już blisko świt, szli ulicami miast;
Zwalali pomniki i rwali bruk – Ten z nami! Ten przeciw nam!
Kto sam ten nasz najgorszy wróg! A śpiewak także był sam.

Patrzył na równy tłumów marsz,
Milczał wsłuchany w kroków huk,
A mury rosły, rosły, rosły,
Łańcuch kołysał się u nóg...

Patrzy na równy tłumów marsz,
Milczy wsłuchany w kroków huk,
A mury rosną, rosną, rosną,
Łańcuch kołysze się u nóg...

Źródło: Jacek Kaczmarski, *Mury*, 1980.

Ćwiczenie 1

Scharakteryzuj bohatera lirycznego utworu Jacka Kaczmarskiego. Zgromadź odpowiednie cytaty.

Ćwiczenie 2

Określ, jakie relacje łączą bohatera indywidualnego i zbiorowość w wierszu Jacka Kaczmarskiego. W jaki sposób bohater liryczny wpływa na tłum?

Ćwiczenie 3

Przeanalizuj słownictwo występujące w refrenie wiersza Kaczmarskiego. Wskaż związki tego typu obrazowania z tradycją romantyczną.

Rzeczowniki	Czasowniki

Ćwiczenie 4

Wyjaśnij, w jaki sposób problem braku zrozumienia między jednostką a zbiorowością został ukazany w utworze Kaczmarskiego. Wskaż poprawną odpowiedź.

- ☐ porozumienie nie mogło nastąpić, ponieważ nikt nie słuchał śpiewaka
- ☐ wiersz Kaczmarskiego ma uniwersalną wymowę, która wynika m.in. z powtarzalności procesów dziejowych
- ☐ jednostka nigdy nie zdoła porwać tłumu do konsekwentnego działania

Ćwiczenie 5

Wskaż, z którymi ze znanych ci utworów romantycznych pieśń Jacka Kaczmarskiego podejmuje dialog. Uzasadnij, co zdecydowało o twoim wyborze.

Ćwiczenie 6

Wyjaśnij, dlaczego utwór *Mury* Jacka Kaczmarskiego stał się nieoficjalnym hymnem opozycji antykomunistycznej w Polsce w latach 80. XX wieku. Wskaż poprawne odpowiedzi.

☐

Przywódcy opozycji antykomunistycznej, w porozumieniu z Jackiem Kaczmarskim, ustanowili *Mury* nieoficjalnym hymnem opozycji.

☐

Tekst *Murów* ma patetyczną wymowę i odnosi się do najważniejszych wartości, np. wolności, dlatego pieśń była chętnie śpiewana w środowiskach opozycyjnych lat 80. XX w.

☐

Formującej się opozycji antykomunistycznej potrzebna była pieśń, która mogłaby motywować ludzi do wspólnego działania.

☐

Na recepcję pieśni Kaczmarskiego mogły wpłynąć słowa, które, podobnie jak w romantyzmie, odnosiły się do niewoli i prób uwolnienia się z niej, np. *mury, kajdany, wyrwij, zerwij, mury runą*.

Ćwiczenie 7

Czy obraz Eugène'a Delacroix *Wolność wiodąca lud na barykady* może być ilustracją przesłania utworu Jacka Kaczmarskiego *Mury*? Sformułuj odpowiedź, w której uzasadnisz swoje stanowisko.

Źródło: Eugène'a Delacroix, *Wolność wiodąca lud na barykady*, 1830, domena publiczna.

Ćwiczenie 8

Kiedy bunt jest wartością, a kiedy przestaje nią być? Rozważ ten problem w wypowiedzi pisemnej w formie rozprawki. Twoja praca powinna liczyć 300 słów.

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Lewandowska

Przedmiot: Język polski

Temat: Znaki trwałości romantycznego myślenia dziś. Dialog z tradycją

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;
- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;
- 9) rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi; poddaje ją refleksji;

11) rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;

12) w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, Dziadów cz. II oraz Pana Tadeusza Adama Mickiewicza, Zemsty Aleksandra Fredry, Balladyny Juliusza Słowackiego;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych;

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

1) rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

- 10. gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele lekcji. Uczeń:

- wyjaśnia, na czym polega postawa wobec świata utrwalona w literaturze i kulturze romantyzmu,
- wskazuje związki między światopoglądem romantycznym a współczesnością.
- porównuje cechy narodowe Polaków na podstawie *Pana Tadeusza* i *Trans-Atlantyku*,
- nazywa mity narodowe i stereotypy,
- charakteryzuje relacje łączące bohatera indywidualnego i zbiorowość w wierszu *Mury* Jacka Kaczmarskiego.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- odwrócona klasa;
- z użyciem e-podręcznika.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Przygotowanie do zajęć. Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał „Znaki trwałości romantycznego myślenia dziś. Dialog z tradycją”. Prosi uczestników zajęć o zapoznanie się z tekstem w sekcji „Przeczytaj” tak, aby podczas lekcji mogli w niej aktywnie uczestniczyć i rozwiązywać zadania.
2. **Przekład intersemiotyczny.** Chętni uczniowie przygotowują interpretację utworu poetyckiego w e-materiale: *Mury* Jacka Kaczmarskiego, wykorzystując wybrane środki artystycznego wyrazu (np. grafika, kolaż, impresja muzyczna, film).

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wyświetla na tablicy temat lekcji oraz cele zajęć, omawiając lub ustalając razem z uczniami kryteria sukcesu.
2. Krótka rozmowa wprowadzająca w temat lekcji: Jakie ślady romantycznego sposobu myślenia o świecie dostrzegacie we współczesnej dyskusji społecznej o Polsce? Czy wartości uznawane w romantyzmie za najważniejsze są dla Was znaczące? Uczniowie wymieniają się swoimi opiniami, dyskutują.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z multimedium.** Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika multimedium zawarte w sekcji „Film”. Uczniowie odczytują polecenie: 1 i 2 i wykonują je w parach. Następnie dzielą się swoimi odpowiedziami na forum klasy.
2. Nauczyciel odtwarza z dostępnych źródeł internetowych utwór *Mury* Jacka Kaczmarskiego. Następnie uczniowie przedstawiają swoje prezentacje, do których inspiracją była ta pieśń. Pozostali uczniowie komentują efekty pracy kolegów i koleżanek, a nauczyciel może ocenić pracę uczniów.
3. Uczniowie, pracując w parach, wykonują ćwiczenia z sekcji „Sprawdź się” związane z interpretacją *Murów* Jacka Kaczmarskiego: ćw. 1-7.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zadaje pytania podsumowujące, np.
 - *Na czym polega romantyczne postrzeganie świata?*
 - *Czy romantyczne postrzeganie świata było właściwe tylko romantykom? Kto jeszcze postrzegał lub postrzega świat w ten sposób?*
2. Wybrany uczeń podsumowuje zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Kiedy bunt jest wartością, a kiedy przestaje nią być? Rozważ ten problem w wypowiedzi pisemnej w formie rozprawki. Twoja praca powinna liczyć 300 słów.

Materiały pomocnicze:

- Bożena Chrzastowska, *Autor - dzieło - poetyka. Problemy interpretacji w szkole*, w: *Metodyka literatury*, tom 2, wybór i oprac. J. Pachecka, A. Piątkowska, K. Sałkiewicz, Warszawa 2002.
- *Przygotowanie ucznia do odbioru różnych tekstów kultury*, pod red. Anny Janus-Sitarz, Kraków.
- Ryszard Przybylski, Alina Witkowska, *Romantyzm*, Warszawa 2009.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Film” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.